

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH
OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE CZWARTEJ
ROK SZKOLNY 2026/2027**

Wymagania zostały opracowane w oparciu o nową podstawę programową oraz treści realizowane w podręczniku „NOWE Zamieńmy słowo” (WSiP, klasa 4).

OBSZAR	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	UCZEŃ:				
	na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ	na ocenę DOSTATECZNĄ <u>(oraz to, co na ocenę dopuszczającą)</u>	na ocenę DOBRA <u>(oraz to, co na ocenę dostateczną)</u>	na ocenę BARDZO DOBRĄ <u>(oraz to, co na ocenę dobra)</u>	na ocenę CELUJĄCĄ <u>(oraz to, co na ocenę bardzo dobrą)</u>
KOMUNIKACJA Pytanie wiodące: Jak komunikować się w sposób skuteczny, etyczny i budujący dobre relacje z innymi ludźmi w różnych sytuacjach życiowych?	- rozumie proste komunikaty ustne i pisemne, - potrafi odpowiedzieć na proste pytanie dotyczące wysłuchanej lub przeczytanej wypowiedzi, - podejmuje próbę uczestniczenia w rozmowie, - zna podstawowe zasady kulturalnego zachowania podczas rozmowy (używa zwrotów grzecznościowych, np. <i>proszę, dziękuję, przepraszam</i>), - rozpoznaje nadawcę i odbiorcę komunikatu,	- samodzielnie przekazuje podstawowe informacje, - formułuje pytania i udziela odpowiedzi związanych z tematem, - przestrzega podstawowych zasad rozmowy, - rozpoznaje sytuację komunikacyjną, - dostrzega znaczenie tonu głosu, mimiki i gestu, - potrafi wyrazić własne zdanie w prostej sprawie, - opisuje swoje doświadczenia i zainteresowania w krótkiej wypowiedzi.	- aktywnie slucha i odnosi się do wypowiedzi innych osób, - potrafi uzasadnić własne zdanie min. 1 argumentem, - rozpoznaje komunikację werbalną i niewerbalną, - stosuje zasady grzeczności językowej, - potrafi współpracować w parze i grupie, - rozdziela sytuacje wymagające stylu oficjalnego i nieoficjalnego, - opowiada w uporządkowany sposób o swoich doświadczeniach,	- swobodnie i logicznie formułuje wypowiedzi, - świadomie dostosowuje język do celu, odbiorcy i sytuacji, - aktywnie uczestniczy w dyskusji, - rzeczowo uzasadnia swoje stanowisko, - odnosi się do argumentów rozmówcy i broni własnego stanowiska, - wykorzystuje środki niewerbalne do wzmacniania przekazu, - komunikuje swoje emocje, uczucia i potrzeby w sposób	- bardzo sprawnie komunikuje się w różnorodnych sytuacjach, - samodzielnie inicjuje i prowadzi rozmowę lub dyskusję na podany temat; - trafnie dobiera argumenty i środki językowe do odbiorcy; - potrafi spojrzeć na problem z różnych perspektyw; - porównuje różne opinie i wyjaśnia , dlaczego się z nimi zgadza lub nie zgadza, - świadomie analizuje skuteczność własnej komunikacji;

	- przedstawia siebie i wymienia podstawowe informacje o swoich zainteresowaniach, - wyjaśnia własnymi słowami terminy: <i>komunikacja, nadawca, odbiorca, intencja wypowiedzi, komunikat niewerbalny, grzeczność językowa.</i>		zainteresowaniach i pasjach, - posługuje się w wypowiedzi pojęciami komunikacji, nadawcy, odbiorcy, intencji.	odpowiedzialny, kulturalny i akceptowany społecznie, - opisuje sytuację komunikacyjną, używając terminów: <i>komunikacja, nadawca, odbiorca, cel wypowiedzi, komunikat niewerbalny, grzeczność językowa.</i>	- wykazuje wysoką kulturę słowa i dbałość o relacje z rozmówcami.
ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY <u>Pytanie wiodące:</u> Jak i za pomocą jakich zabiegów wypowiedzi i zjawiska kultury oddziałują na odbiorcę?	- czyta tekst ze zrozumieniem na poziomie podstawowym, - wskazuje głównych bohaterów i najważniejsze wydarzenia, - określa temat tekstu, - odtwarza podstawowe informacje, - rozpoznaje tekst literacki i ilustrację jako różne teksty kultury, - z pomocą nauczyciela wskazuje elementy świata przedstawionego (czas akcji, miejsca akcji), - rozpoznaje narratora, - rozdziela teksty należące do różnych sztuk, np. literatury, muzyki, teatru, filmu i komiksu, - wymienia cechy świata realistycznego i fantastycznego, - wymienia środki językowe: <i>epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze,</i>	- określa temat i główną myśl tekstu, - wskazuje czas, miejsce, bohaterów i wydarzenia; - ustala kolejność wydarzeń; - odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych; - rozpoznaje podstawowe gatunki, np. <i>baśń, legendę, opowiadanie;</i> - rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne, np. <i>epitet, porównanie, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie;</i> - wyraża prostą opinię na temat tekstu.	samodzielnie omawia świat przedstawiony, - charakteryzuje bohatera na podstawie jego zachowania i wypowiedzi, - rozpoznaje narratora i określa sposób narracji, - rozpoznaje i omawia cechy poznanych gatunków; - rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich podstawową funkcję, - odróżnia znaczenie dosłowne od przenośnego, - porównuje różne teksty kultury, - uzasadnia własną opinię o utworze, - czyta utwory narracyjne, liryczne i patriotyczne oraz wypowiada się na ich temat.	- wnikliwie interpretuje tekst; - wyjaśnia zachowania bohaterów i ocenia je, - dostrzega związki przyczynowo-skutkowe między wydarzeniami, - określa problematykę utworu, - analizuje skuteczność oddziaływania środków językowych na emocje, wyobraźnię, przekonania i zmysły odbiorcy, - dostrzega wartości i postawy obecne w tekście, - formułuje logiczne wnioski.	- twórczo interpretuje tekst, odwołując się do własnych doświadczeń i innych dzieł, - sprawnie posługuje się terminologią literacką, - porównuje teksty z różnych dziedzin sztuki i wskazuje podobieństwa oraz różnice w sposobie przedstawienia problemu, - formułuje opinie o przeczytanych tekstach i uzasadnia je przykładami, - świadomie interpretuje głosowo tekst, oddając jego sens i emocje.

	występujące w tekście.				
ŚWIADOMOŚĆ JĘZYKA <u>Pytanie wiodące:</u> Jak porozumiewać się skutecznie, poprawnie i etycznie, świadomie wykorzystując wiedzę o języku oraz zasoby językowe?	- rozpoznaje samogłoski, spółgłoski i sylaby w wyrazach, - nazywa części mowy <i>rzeczownik, czasownik, przymiotnik</i>, - tworzy proste zdania, - rozpoznaje wypowiedzenie oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe, - rozpoznaje równoważnik zdania i zdanie pojedyncze, - rozpoznaje synonimy i antonimy, - zapisuje wyrazy zgodnie z zasadami ortografii dotyczącymi wymiany głosek w wyrazach pokrewnych, - stosuje kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu zdań w zależności od celu wypowiedzi, - rozpoznaje znaki interpunkcyjne: <i>kropkę, przecinek, cudzysłów i dwukropkę</i>.	- odróżnia głoski dźwięczne i bezdźwięczne, - dzieli wyrazy na sylaby, - rozpoznaje w zdaniu części mowy: <i>rzeczownik, czasownik, przymiotnik</i>, - określa podstawowe formy gramatyczne: osobę, liczbę, rodzaj, czas, przypadek, w zależności od części mowy, - buduje poprawne językowo zdania, - tworzy zdania ze względu na cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe, - układa różne typy wypowiedzeń: równoważniki zdań, zdania pojedyncze, - wyszukuje znaczenie wyrazów w słownikach lub innych źródłach informacji, - stosuje w wypowiedziach synonimy i antonimy, - stara się stosować zasady ortograficzne, - stosuje <i>cudzysłów</i> i <i>dwukropkę</i> zgodnie z ich funkcją w wypowiedzeniu.	- stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych poprawne formy wyrazów odmienne w zakresie osoby, liczby, rodzaju, czasu, przypadku, - stosuje różne typy zdań w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych, - wyjaśnia znaczenie wyrazów w zależności od kontekstu wypowiedzi, - rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, synonimy, antonimy i podstawowe związki frazeologiczne; - pisze tekst poprawnie, korzystając z zasad ortografii.	- analizuje budowę głoskową wyrazów oraz wyjaśnia różnice między rodzajami głosek, - analizuje formy gramatyczne części mowy w zdaniach i potrafi poprawić błędy, - analizuje budowę zdań, - przekształca zdania ze względu na cel wypowiedzi oraz wyjaśnia różnice między nimi, - przekształca równoważniki zdań w zdania i na odwrót, - świadomie korzysta z różnych źródeł informacji, - świadomie wykorzystuje zasady ortografii podczas tworzenia własnych wypowiedzi, - świadomie stosuje zasady interpunkcji do budowania poprawnych wypowiedzi.	- świadomie stosuje wiedzę o głoskach i sylabach podczas poprawnej wymowy, zapisu i analizy wyrazów, - posługuje się częściami mowy oraz ich formami gramatycznymi do tworzenia poprawnych i zróżnicowanych wypowiedzi, - świadomie wykorzystuje różne typy zdań do tworzenia spójnych, poprawnych i zróżnicowanych wypowiedzi, - ocenia poprawność językową tekstów, - świadomie korzysta ze słowników i innych źródeł informacji podczas tworzenia wypowiedzi, - świadomie wykorzystuje bogate i zróżnicowane słownictwo, w tym synonimy i antonimy, aby precyzyjnie wyrażać myśli i emocje, - poprawia błędy, wykorzystując znajomość zasad ortograficznych oraz interpunkcyjnych.

TWORZENIE WYPOWIEDZI <u>Pytanie wiodące:</u> Jak za pomocą różnych form wypowiedzi i środków wyrazu przekazywać myśli, emocje i opinie różnym odbiorcom w różnych sytuacjach?	- tworzy prostą notatkę zawierającą najważniejsze informacje, - formuluje proste pytania do tekstu, - tworzy prosty plan odtwórczy tekstu, - tworzy krótkie wypowiedzi o charakterze użytkowym, tj. <i>pozdrowienia ogłoszenie, zaproszenie</i>, - redaguje wiadomość zgodnie z podanym wzorem, - przekazuje najważniejsze informacje w uporządkowanej formie, - opisuje przedmiot, postać, krajobraz prostymi zdaniami, - tworzy krótką wypowiedź twórczą na podany temat, - rozpoznaje elementy kompozycji wypowiedzi, takie jak wstęp, rozwinięcie i zakończenie.	- sporządza notatki w różnych formach, np. planu, tabeli lub punktów, - sporządza plan odtwórczy tekstu w formie równoważników zdań lub zdań, - redaguje list (tradycyjny i elektroniczny), zgodnie z zasadami tej formy wypowiedzi, - redaguje opis przedmiotu, krajobrazu lub postaci zgodnie z celem wypowiedzi, - charakteryzuje bohatera, uwzględniając wygląd, cechy i zachowanie, - stara się stosować akapity.	- wykorzystuje formę notatki odpowiednią do rodzaju i celu pracy, - przekształca plan w formie równoważników zdań na zdania; i odwrotnie, - wykorzystuje odpowiednie słownictwo i układ graficzny w korespondencji, - stara się komponować dłuższe wypowiedzi opisowe i twórcze, - wykorzystuje wstęp, rozwinięcie i zakończenie do budowania spójnej i uporządkowanej wypowiedzi, - stosuje akapity.	- selekcjonuje informacje i zapisuje je w uporządkowanej formie, - opracowuje plan odtwórczy tekstu, - redaguje rozbudowane i spójne wypowiedzi (korespondencja tradycyjna: <i>list i pozdrowienia</i>), - dobiera środki językowe i układ graficzny w korespondencji, - świadomie wykorzystuje język do działań twórczych i wyrażania emocji, - wyjaśnia funkcję akapitów.	- tworzy samodzielne i przejrzyste notatki, ujmujące informacje z różnych źródeł, - tworzy oryginalne teksty twórcze, o zróżnicowanej kompozycji, fabule i kreacji świata przedstawionego, - wykorzystuje różne formy literackie i środki językowe do realizacji własnych działań twórczych, - tworzy funkcjonalne i estetyczne wypowiedzi z zachowaniem odpowiedniego układu graficznego.
ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI AUTOREFLEKSJI I TWORZENIE TOŻSAMOŚCI <u>Pytanie wiodące:</u>	- potrafi nazwać podstawowe emocje; - wskazuje swoje zainteresowania; - z pomocą nauczyciela mówi o swoich mocnych stronach; - dostrzega, że bohaterowie literaccy mogą przeżywać	- wskazuje swoje mocne strony i trudności, - potrafi określić, czego nauczył się podczas lekcji, - dostrzega związek między zachowaniem bohatera a jego emocjami, - rozpoznaje podstawowe wartości, np. <i>przyjaźń</i>,	- wskazuje sposoby radzenia sobie z trudnościami, - odnosi doświadczenia bohaterów do własnego życia, - potrafi uzasadnić ocenę postępowania bohatera, - dostrzega różnorodność ludzi i ich doświadczeń,	- potrafi odnieść wartości obecne w literaturze do własnych wyborów, - analizuje efektywność własnych działań edukacyjnych, - ocenia skuteczność podejmowanych działań,	- aktywnie angażuje się w pracę grupy w klasie, - monitoruje świadomie własny rozwój, - wykorzystuje autorefleksję do planowania dalszego rozwoju, - analizuje przyczyny i

Jak wyznawane wartości i role odgrywane w różnych wspólnotach kształtują tożsamość i odpowiedzialność za otaczający świat?	emocje podobne do jego własnych.	<i>odwagę, uczciwość, szacunek,</i> - podejmuje próbę samooceny, - wskazuje działania, które pomagają w nauce lub ją utrudniają, - opisuje emocje własne i innych oraz wskazuje sytuacje, w których się one pojawiają.	- formuluje cele związane z własnym uczeniem się, - korzysta z informacji zwrotnej, - wyjaśnia , co wpływa na efekty jego pracy, - planuje sposoby rozwijania odpowiedzialności za własną naukę i rozwój, - wyjaśnia wpływ emocji na zachowanie własne i innych osób.	- ocenia wpływ emocji na relacje międzyludzkie, - bierze odpowiedzialność za własne działania.	skutki emocji własnych oraz innych, - proponuje sposoby wspierające budowanie empatycznych i odpowiedzialnych relacji.
ELEMENTY EDUKACJI MEDIALNEJ <u>Pytanie wiodące:</u> Jak skutecznie, krytycznie i z dbałością o higienę psychiczną poruszać się w świecie przekazów medialnych i wzmacniać podmiotowość informacyjno- - komunikacyjną?	- wyszukuje potrzebne informacje w podanym źródle, - korzysta z wybranego źródła informacji, aby zdobywać wiedzę na dany temat, - wymienia zasady higieny cyfrowej, - rozpoznaje zagrożenia związane z korzystaniem z ekranów, telefonów, gier, komputerów i internetu.	- wyszukuje potrzebne informacje w różnych źródłach, - wybiera źródła informacji pomocne w rozwijaniu własnych zainteresowań, - opisuje zasady bezpiecznego i zdrowego korzystania z internetu, telefonu, komputera i gier, - wymienia skutki nadmiernego korzystania z ekranów, telefonów, gier, komputerów.	- porównuje informacje z różnych źródeł i sprawdza, czy są zgodne z tematem, - wykorzystuje informacje z różnych źródeł do poszerzania swojej wiedzy, - planuje działania pomagające ograniczać zagrożenia cyfrowe.	- uzasadnia wybór najbardziej przydatnych, jego zdaniem, materiałów, - łączy w swojej wypowiedzi ustnej lub pisemnej informacje z różnych źródeł oraz wykorzystuje je do rozwijania własnych zainteresowań, - ocenia własne nawyki związane z korzystaniem z technologii oraz wskazuje działania wspierające higienę cyfrową.	- tworzy własne wypowiedzi lub materiały na podstawie informacji z różnych źródeł, - ocenia przydatność i wiarygodność informacji, - uzasadnia wpływ higieny cyfrowej na zdrowie, relacje i proces uczenia się.

PRAKTYKI LEKTUROWE <u>Pytanie wiodące:</u> W jaki sposób teksty i nawyki lekturowe mogą pomóc zrozumieć siebie i świat?	- zna podstawowe informacje o omawianej lekturze, - rozpoznaje głównych bohaterów, - potrafi wymienić najważniejsze wydarzenia, - z pomocą nauczyciela odpowiada na pytania dotyczące treści, - podejmuje próbę czytania lektury.	- zna treść omawianej lektury; - opowiada o najważniejszych wydarzeniach, - nazywa bohaterów i wymienia ich podstawowe cechy, - wskazuje czas i miejsce wydarzeń, - określa temat utworu, - potrafi wyrazić prostą opinię o książce, - wykonuje podstawowe zadania związane z lekturą.	- samodzielnie przedstawia treść lektury, - uzasadnia swoje wrażenia, odwołując się do treści utworu, - wyjaśnia wartości przedstawione w baśniach i legendach oraz innych omawianych utworach.	- bardzo dobrze zna treść lektur, - samodzielnie analizuje zachowania i motywacje bohaterów, - dostrzega związki między wydarzeniami, - interpretuje problemy i wartości przedstawione w utworze, - odnosi lekturę do własnych doświadczeń i innych tekstów.	- ocenia wpływ czytanych tekstów na własne zainteresowania, refleksje i rozwój czytelniczy, - ocenia wpływ przeczytanego tekstu na własne emocje, przemyślenia i postawy, - swobodnie porównuje utwory i bohaterów, - potrafi rekomendować książki, przekonująco uzasadniając wybór.
---	--	--	--	--	---

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z języka polskiego dla ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (np. dysleksja, dysortografia, dysgrafia)

Dostosowania opracowano zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz indywidualnymi potrzebami ucznia.

Formy i metody pracy:

- wydłużenie czasu na wykonanie zadań, sprawdzianów i prac pisemnych;
- dzielenie złożonych poleceń na mniejsze etapy;
- upewnianie się, czy uczeń rozumie polecenia;
- stosowanie metod aktywizujących i wielozmysłowych;
- wykorzystywanie materiałów graficznych, schematów, map myśli i notatek wizualnych;
- częste powtórki i utrwalanie materiału.

Czytanie

- wydłużenie czasu na czytanie tekstów;
- niewymaganie głośnego czytania przy całej klasie, jeśli powoduje ono silny stres;
- ocenianie przede wszystkim stopnia zrozumienia tekstu;
- umożliwienie wcześniejszego przygotowania fragmentów przeznaczonych do głośnego czytania;
- pomoc nauczyciela w analizie i interpretacji trudniejszych tekstów.

Pisanie

- wydłużenie czasu na wykonywanie prac pisemnych;
- ograniczenie oceny estetyki pisma w przypadku dysgrafii;
- możliwość pisania na komputerze, jeśli jest to wskazane w opinii poradni;
- zwracanie uwagi przede wszystkim na treść, kompozycję i samodzielność pracy.

Ortografia i interpunkcja

- ocenianie postępów ucznia, a nie wyłącznie liczby popełnianych błędów;
- nieuwzględnianie błędów wynikających bezpośrednio z dysortografii podczas oceniania prac z innych obszarów języka polskiego;
- możliwość korzystania ze słownika ortograficznego;
- częste ćwiczenia utrwalające zasady ortograficzne i interpunkcyjne.

Wypowiedzi ustne

- częstsze ocenianie odpowiedzi ustnych niż pisemnych;
- umożliwienie przygotowania krótkiego planu wypowiedzi;
- stwarzanie atmosfery bezpieczeństwa i ograniczenie sytuacji stresujących;
- docenianie merytorycznej wartości wypowiedzi.

Sprawdziany i kartkówki

- wydłużenie czasu pracy;
- zmniejszenie liczby zadań przy zachowaniu tych samych celów edukacyjnych;
- stosowanie czytelnego układu graficznego arkuszy;
- dodatkowe wyjaśnienie poleceń, jeśli jest taka potrzeba;
- możliwość udzielania odpowiedzi ustnych zamiast pisemnych, jeśli jest to uzasadnione potrzebami ucznia.

Ocenianie

- uwzględnianie wkładu pracy, zaangażowania oraz indywidualnych możliwości ucznia;
- ocenianie przede wszystkim wiedzy, umiejętności i postępów;

- motywowanie ucznia poprzez wzmacnianie nawet niewielkich sukcesów;
- stosowanie informacji zwrotnej wspierającej rozwój ucznia.